

Vår kära

Svea Wårdén

* 1/1 1902

har idag stilla insomnat.
Hennes ljusa minne bevaras av
oss, syster, övrig släkt och vän-
ner.

Falköping den 19 januari 1989

Barbro och Göran
Joakim och Ingrid
Cecilia
Magdalena

Tack för vad Du givit,
tack för vad Du var
Tack för ljusa minnet,
som Du lämnat kvar.

Begravningsgudstjänsten äger
rum i Vårkumla kyrka månda-
gen den 6 februari kl. 13.00.

Efter akten inbjudes till min-
nesstund i Kinneveds försam-
lingshem.

Svar om deltagande önskas
senast den 3 febr. till tel.
0515/172 00.

Svea Wårdén. F. småskollär-
innan Svea Wårdén, Falköping,
avled torsdagen den 19 januari
i en ålder av 87 år. Den bort-
gångna var född i Vassända-
Naglums församling utanför
Vänerns borg. Hon utbildade sig
vid småskollärarseminariet i
Skara, varifrån hon utexamine-
rades 1920. Hon hade därefter
sin första tjänst i Vassända-
Naglum, varefter hon redan på
vårterminen fanns i Vårkumla.
Åren 1923-32 var hon sedan
verksam i Moo vid Bullaren.
Samma år ingick hon äktenskap
med köpman Gunnar Wårdén
och makarna var först bosatta i
Vårkumla. 1938 flyttade famil-
jen till Furusjö, där maken drev
lanthandel. Efter att ha varit
hemma under många år började
Svea Wårdén 1948 att åter ar-
beta som lärare och var då vika-
rie på de flesta skolor kring Fal-
köping och även Skövde. 1953
erhöll hon fast tjänst i Falkö-
ping, där hon var kvar till sin
pensionering. Maken som drev
specieraffär i Falköping under
många år avled 1982.

Svea Wårdén var sång- och
musikintresserad och sjöng ock-
så med i kyrkokören. Hon var
under senare år medlem av Lär-
arnas Missionsförbund.

Närmast sörjande är dotter
och måg Barbro och Göran Alm-
gren i Perstorp och tre barn-
barn.

I samband med söndagens högmässa i Vårkumla kyrka
avtackades avgående kyrkorådsledamöterna Vivian Andersson
och Karin Karlsson som nu lämnar dessa uppdrag. Dessutom
välkomnades Verna Gustavsson som ny kyrkvård och ny ledamot
av kyrkorådet. "Bilder i svart och vitt" fick de avgående kyrko-
rådsledamöterna Vivian Andersson och Karin Karlsson mottaga
ur prosten Uno Mårtenssons hand. Åsina vittnen är kyrkvårdarna
Karl-Erik Thorstensson och Inger Karlsson samt Arne Karlsson
och Valter Gustavsson. (Foto: Josef Jacobsson). 2/2-89.

- I Vårkumla kyrka har be-
gravningsgudstjänsten ägt rum
för Svea Wårdén, Falköping.
Kantor Henry Svensson inledde
akten med att spela Ave verum
corpus av W A Mozart, varefter
han sjöng solo Herren är min
herde av G Nordqvist. Officiant
var prosten Uno Mårtensson
som hämtade sina grifteord från
Matt. 28:20 och sjöng begravn-
ningsbönen. Solisten sjöng sedan
Panis angelicus av C
Franck och spelade som avslut-
ning Air av J S Bach.

Vid graven tog dotter med fam-
ilj samt övriga släktingar och
vänner ett sista farväl och ned-
lade en vacker blomstergård.
Blommor märktes från grannar-
na. 2/2-89.

- I Vårkumla kyrka har be-
gravningsgudstjänsten ägt rum
för Nils Johansson, Vårkumla.
Kantor Margareta Thor spelade
vid aktens början Bön av J Lei-
jon, varefter prosten Uno Mår-
tensson sjöng solo Herren är
min herde av J Nyvall. Han grif-
tetalade därefter med ledning
av orden i Lukas 2:29-30 och
sjöng begravningsbönen. Som
solist sjöng han sedan Tack mig
Gud av J A Hultman. Akten
avslutades med Hell morgon-
stjärna mild och ren av D Buxte-
hude.

Gravsättning ägde rum på
Vårkumla kyrkogård, där dött-
rar och syskonbarn samt övriga
släktingar och vänner tog ett sista
farväl. En rik och vacker
blomstergård hade ägnats den
bortgångnes minne. Blommor
märktes från pensionärerna på
Frökingsgården. Gåvor insam-
lades till Svenska kyrkans mis-
sion. 2/2-89.

Aktivt i Vårkumlacentern

Vårkumla center och CKF-
avd har traditionsenligt hållit si-
na årsmöten gemensamt i Vår-
kumla Bygdegård. Av verksam-
hetsberättelse framkom att
verksamheten varit livlig med
luciafest för Frökings-Redvägs-
kretsens, kvällsresa till Bastöna
i Norra Vånga, kyrkvandring
mm. Centerns förhandlingar
leddes av Kurt Bertilsson och
valen utföll sålunda: ordf. Kurt
Bertilsson, v.ordf. Valter Gus-
tafsson, sekr. Jan-Erik Gustaf-
sson, v.sekr. Arne Karlsson, kas-
sör Inge Josefsson.

CKF:s styrelse fick följande
sammansättning: ordf. Värna
Gustavsson, v.ordf. Monika Os-
karsson, sekr. Ewy Gustafson, v.
sekr. Inger Karlsson, ombud vid
Studieförbundet Vuxenskolan
Lisbet Johansson, politisk sekr.
Monika Oskarsson.

Centerns styrelse var värdar
för kvällen. Herrarna bjöd på
grötfest. Efter kalaset informe-
rade skolstyrelsens ordf. Ulf
Eriksson om problemen med
sviktande barnunderlag för sko-
lan i Flöby och förslaget att flyt-
ta Kinnarpsbarnen från Kyrke-
rörskolan till Flöby högstadium.
Socialnämndens ordf. Verner
Granlund informerade om soci-
alnämndens arbete.

**Axorp-Hallagårdens diknings-
företag** håller årssammanträde
i Vårkumla Bygdegård ons-
dagen 29/3 kl. 19.30. Dikesrens-
ning förestår. Styrelsen.

Vårkumla hembygdsförening

har hållit årsmöte under ord-
förandeskap av Karl-Gustav
Gustavsson. Styrelsen fick för-
nyat förtroende och består av
ordf. Karl-Gustav Gustavsson,
vice ordf. Ingvar Johansson,
sekr. Astrid Andersson, vice
sekr. Inger Karlsson, kassör
Valter Gustavsson. Övriga sty-
relseledamöter Karin samuels-
son och Göran Allansson. Supp-
leanter: Bengt Karlsson och Nils
Neuman.

Medlemsantalet var vid års-
skiftet 91 personer en ökning
med tre. Ur verksamhetsberät-
telsen kan nämnas att Kärna i
Billsholmen är upprustad och
Smedjan i Billsholmen skall sät-
tas i skick i sommar. Julfest med
lekar, tomtebesök och musik av
Håkan Silvander har anord-
nats. Föreningens fotoarkiv har
kompletterats. En parkerings-
plats för besökande vid gång-
griften skall anordnas.

Årsmötet avslutades med att
Lena Arvidsson visade bilder
och talade om Vårkumla gamla
kyrka.

Vårkumla

Ord. kyrkostämman hålles i
bygdegården tisd. 30/5 kl.
19.30.

Ärende enligt lag.
Ordföranden

Kyrkvandring

Efter gudstjänsten i Vårkumla
kyrka i morgon anordnas den
traditionella kyrkvandringen
som går den gamla stigen till
Kolbrandstorp i Bredene. Däri-
från tar lövade vagnar deltagar-
na till Gran-Annas stuga. Efter
kaffe sker återfärd i vagnarna
till bilparkeringen.

Vid dåligt väder inställs vand-
ringen. 3/6-89.

Vårkumla centerorg. efter guds-
tjänsten i Vårkumla kyrka 4/6
9.30 kyrkvandring till Gran-
Annas stuga, kaffeservering.
Välkomna!

Vårkumla kyrka

"Sommareväll i kyrkan"

Lördagen den 15/7 kl 19.30
Mikael Klarström, gitarr,
spelar svenska folkvisor
och verk av bl a Morley och
Bach. Aftonbön, Clemen-
son.

Välkomna!

MÖHIPPA I STORMHATT

Ett elegant följe – håll med om det.

13/6-89.

Med ett elegant mörklätt följe med stormhatt – hög hatt som förr i tiden – kom Anna-Karin Gustavsson, bördig från Vårkumla rullandes i ålderdomlig rullstol genom stan häromkvällen. Anledning, hennes förestående giftermål – den 1 juli – med Carl-Johan Johansson. Det

var en möhippa med andra ord.

De mörklädda eleganta männen i följet visade sig vid närmare okulärbesiktning av vår utsände vara kvinnor, tjejer allihopa, personal och arbetskamrater till den blivande bruden på medicin 3 på Falköpings bassjukhus. Den ålderdomliga

rullstolen kom också från nämnda bassjukhus. En changdobel supé, vandring genom stadens centrum träff med FT:s utsände och så vidare till dansstället Strängsgården i Åsle.

GLENN WELANDER

Exkursion i Vårkumla

Vårkumla hembygdsförening inbjöd i tisdags kväll till en växtexkursion med ingen mindre än Anders Bertilsson, Mullsjö, som sakkunnig. Föreningens ordförande Karl-Gustav Gustafsson kunde hälsa ett fyrtiotal deltagare välkomna till en cykelutflykt i ett fantastiskt sommarvader i en för övrigt mycket vacker och naturskön bygd som ju Vårkumla är.

Exkursionen startade med en titt på den torrbacke som Vårkumla kyrka vilar på. Bland de växtarter som Anders Bertilsson här tog fram kan nämnas ängshavre, hundäxing, backsip-pa och flentimotej. Han poängterade också vikten av att backen sköts och blir slagen varje år. Då har de gamla slåtterängarnas många växter en chans att överleva och bli rikligare. På en fuktäng nära kyrkan växer kalmus, som en gång infördes till Sverige via munkarna. Den användes då både som medicinalväxt och krydda.

Färden gick sedan till de märkliga gånggrifterna, som numera är lätta att stanna till vid och nå. Tack vare hembygdsföreningen och en välvillig markägare Jan-Erik Gustafsson, Glaskulla, finns nu parkering och en gång-

stig över åkern. Även här hittar man en stor artrikedom. Anders Bertilsson, som för några år sedan växtinventerade i Vårkumla, berättar att i Brandstorp, som är en av gårdarna i byn hittades ca 400 arter av daggkåpor. Han tillägger också gärna att Vårkumla är ett verkligt "smultronställe" när det gäller både vanliga och ovanliga växter.

Sista anhalten den här kvällen blev Fröjeredsled. Här lik-som utmed de flesta vägar är gatkamomillen vanlig. Anders Bertilsson berättade emellertid att den inte funnits i vårt land mer än c:a 100 år. Bland övriga växter, som deltagarna här kunde titta närmare på, kan nämnas knagglestarr och vänderot, som båda återfinns i fuktmarker.

Innan man sedan skiljdes efter en upplevelserik och givande utflykt tackade Karl-Gustav Gustafsson Anders Bertilsson, som på ett ledigt och otvunget sätt informerat och delat med sig av sitt kunnande. Säkert blev den här kvällen en inspirationskälla för någon att lära sig mera om vad som finns på marken runt omkring oss, och där vi kanske dagligen trampar.

Bertilsson fick för sitt naturvårdsarbete mottaga Falköpings Tidnings miljövårdsstipendium 1987.

E-L T

Anders Bertilsson visade på och berättade om många både vanliga och ovanliga växter i Vårkumla. 22/6-89.

Flintyxa hittad i Vårkumla — nu väntar efterföljaren

Häromsistens dök den upp. Det var Kurt Bertilsson i Skattegården, Vårkumla, som hittade den efter plöjning. Det gick inte att ta miste på. Det var en äkta flintyxa av bästa kvalitet, 28 cm lång, och av den typ som på fackspråk kallas tunnackig flintyxa typ II.

Den har tillverkats i Skåne eller SO Danmark runt 3700–3650 f.Kr., ett par hundra år efter bondestenålderns början, och 400 år före gånggrifterna. Därför har sannolikt några Falbygdsbor rest ner för att införskaffa lyxvaror som flintyxor och bärnstenspärlor.

Dessa flintyxor användes inte för att hugga ner träd, utan främst för att skala av barken runt om stammarna så att trädet självdög. Det viktiga var inte att få virket, utan att få ner solljuset till marken, för att få bete till boskapen. Även denna yxa var med för att omdana skogen till betesmark. Därav vittnar ytan vid eggen, som blivit polerad genom användandet.

Flintyxor var ingenting som var man ägde. Det var ett lyxföremål. Vi kan uppskatta att kanske omkring var 50:e person ägde en sådan yxa. Antingen bör det då ha varit någon betydelsefull person i stammen, eller också var det hela stammen som ägde en flintyxa.

• Offer

Men så en dag runt 3650–3600 f.Kr. hade yxan gjort sitt. Ibland fick de följa med som gravgåvor, i en typ av gravar som var av likartat slag som nuförtiden. Så var dock inte fallet för den här yxan. Den påträffades alldeles intill kanten på ett sankt område, och därför är det uteslutet att det är en gravgåva. Här rör det sig istället om en depå. Yxan har nedlagts som ett offer, kanske tillsammans med mat och dryck och annat som inte finns kvar längre. Dylika depåer är förhållandevis sällsynta. På Falbygden är 8 säkra depåer kända från tiden fram till gånggrifternas era, d.v.s. 4000–3000 f.kr. Som säkra depå räknas dock endast fynd med minst 2 föremål, såvida det inte är från en grav. Alla dessa depåer på Falbygden består av flintyxor, och fyra av dem utgörs också av typ II. I dessa fyra fall hade två yxor lagts ner tillsammans (i Floby, Marka, Ö. Gerum och Ö. Tunhem). Eftersom det således finns anledning att misstänka att ytterligare en vacker flintyxa gömmer sig i jorden vid Kurt Bertilssons fyndplats, kan vi vara säkra på att han kommer att vara extra vaksam vid de kommande årens plöjning.

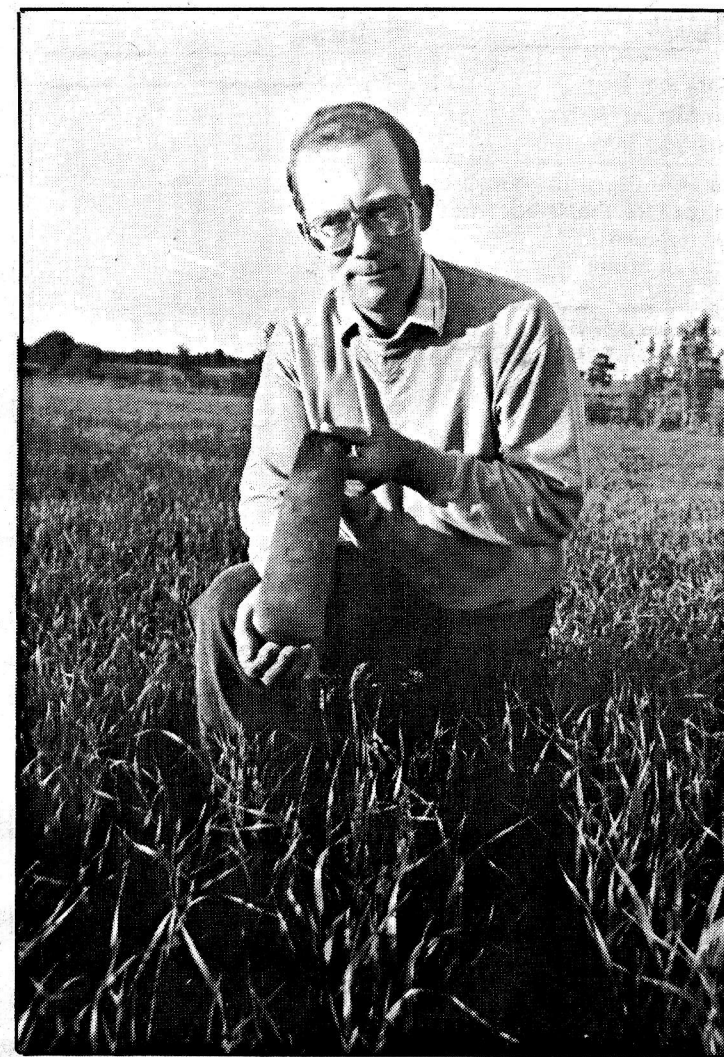
Att flintyxan kom i dagen nu, beror delvis på att området utdikades i slutet av 1940-talet. Sedan 1950 har man plöjt ett 20-tal gånger, och just denna säsong var det dags för jorden att avslöja vad den dolt i 5600 år.

• De var som vi

Vilka var det som la ner dem? Det var människor som du och jag. De hade andra moden och annat kunskande, men i övrigt var de som vi. Eftersom det inte finns någonting som tyder på ett befolkningsskifte, måste deras ättlingar vara dagens befolkning på Falbygden. Invandringar och utvandringar har dock förekommit under hela forntiden, liksom idag, men inte i någon större utsträckning. Leker vi med tanken är det snarast sannolikt att det kanske var Kurt Bertilssons egna förfäder för c:a 230 generationer sedan som deponerade yxan till någon högre makt. Detta med tanke på att antalet förfäder, teoretiskt sett, fördubblas för varje generation bakåt.

Får då Kurt Bertilsson behålla sitt fynd? Ja, lagen säger att fynd som inte kommer från en registrerad fornlämning, och som inte består av guld, silver eller koppar, får man behålla. Däremot är det viktigt för den arkeologiska forskningen om fynden blir kända och registrerade på t.ex. Falbygdens Museum. Man bör också hålla i minnet att det finns många fler registrerade fornlämningar än R på kartan. Vidare underlättar det betydligt för forskningen om fynd lämnas in på museet. I så fall väntar också en hittelön.

Har ni fynd hemma som aldrig registrerats, kan ni vända er till museet eller undertecknad på tel. 252 05. Vi kommer inte att ta dem ifrån er.

Kurt Bertilsson, en av Falbygdens bönder som handgripligen stötte på forntiden i sitt jordbruksarbete. Nu väntar upptäckten av den andra flintyxan.

• P-ficka

Flintyxan påträffades drygt en kilometer från de två gånggrifterna vid Glaskulla i Vårkumla. Här har hembygdsföreningen nu anlagt en parkeringsficka. Detta var nödvändigt med tanke på tillströmningen av turister, som vill besöka "tvillingarna" – de enda av sitt slag – där de majestätiskt ligger på en kulle. Från parkeringen är

det nu tillåtet att gå över åkern, bara man håller sig till stigen.

Den västra gånggriften har ett takblock kvar som väger c:a 15 ton. Tillsammans vägrade stenblocken i de två gånggrifterna över 200 ton, och, som kommer att presenteras närmare till hösten, byggdes de sannolikt 3298 f.Kr.

LASSE BLOMQVIST

Min älskade Make
vår käre Far
Farfar och Morfar

Sigvard Andersson

* 10/1 1909

har i dag lämnat oss, syskon,
övrig släkt och vänner. I ljus
och tacksamt minne bevarad.

Vartofta den 6 nov. 1989

ELLA

Sture och Vivianne
Marina, Lena, Monika, Anders
Gudrun och Gunnar
Åsa
Daniel och Camilla
Mats
Ingvor och Christer
Sven, Annica

Si Jesus är ett trostrikt namn
Och i all nöd vår säkra hamn
Igenom Jesus få vi nåd
Och finna på den bästa råd.

Begravningsgudstjänsten äger
rum i Vårkumla kyrka tisdagen
den 14 nov. kl. 12.00. Efter akten
inbjudes till minnesstund i Slöta-
gården.

Svar om deltagande önskas
senast den 10 nov. till tel.
0515/172 00.

Tänk på Lutherhjälpen pg.
900256-9.

Vårkumla Bygdegård

Församlingsafton

fred. 10 nov. kl. 19 till förm. för
LUTHERHJÄLPEN.
Medv. SUSANNE KARL-
STEDT, pr. Skagefors.
Varmt välkomna!

- I Vårkumla kyrka har be-
gravningsgudstjänsten ägt rum
för Sigvard Andersson, Vartof-
ta. Vid aktens början spelade
Margareta Thor Gammal fäbod-
psalm av O Lindberg, varefter
hon sjöng Tänk när en gång av
A Frostensson. Officiant var
Folke Nilsson, som talade över
orden i Lukas 2:29 och sjöng
begravningsbönen. Solisten
sjöng sedan Bred Dina vida
vingar av L Sandell och som
avslutning spelades I himmelen
av D Olson.

Vid graven tog maka, barn
och barnbarn, syskon och sys-
konbarn samt övriga släktingar
och vänner ett sista farväl och
nedlade en rik och vacker blom-
stergård. Gåvor hade skänkts
till Lutherhjälpen. 16/1-89.

Syföreningsauktionerna dug-
gar tätt så här års. I lördags var
det Vårkumla kyrkliga syfören-
ings tur att visa fram vad den,
trots att de bara är ett dussintal
medlemmar, lyckats åstad-
komma i ett mycket omväxlande
sortiment. Försäljningen gick
som vanligt av stapeln i byg-
degården, som var till trängsel
fylld av unga och äldre i den lilla
annexförsamlingen (c:a 115
inv.). I den inledande andakten
berörde prosten Mårtensson si-
tuationen i Östeuropa och fram-
höll vilka förmåner vi äger i våra
öppna kyrkor här, som aldrig
behövt vara stängda. Vid själva
auktionen svingade Karl-Gus-
tav Gustavsson med sedvanlig
bravur klubban, och särskilt de
fåtal broderade löpare som
fanns uppnådde höga priser.
Men överlag gick det mycket
bra. Hela 11.200:- blev slutresul-
tatet, medel som vid årsmöte i
jan skall fördelas på sedvanligt
sätt till hjälp både inom och
utom vårt land. 16/12-89.

Vårkumla

Ordinarie kyrkostämma hål-
les i Bygdegården månd. den
27 nov. kl. 19.30. Ärende enl.
lag.

Ordföranden.

Sigvard Andersson. F lant-
brukaren Sigvard Andersson,
Vartofta, avled på måndagen i
en ålder av 80 år. Den bort-
gångne var född i Björstorp,
Vartofta-Åsaka, och arrendera-
de till en början föräldragården
tillsammans med en broder.
Familjen flyttade sedan till
Grännarp i Vårkumla, som var
makans föräldragård, som de
sedan brukade till mitten på
70-talet. Sedan sonen övertagit
gården flyttade makarna till
Vartofta.

Sigvards stora intresse var
gården och lantbruket. Under
ett antal år var han ordförande
i Vårkumla LRF-avdelning.
Han var också med om att bilda
Vårkumla c-avdelning, där han
också var ordförande under en
tid.

Sigvard Andersson efterläm-
nar maken Ella och tre barn
med familjer samt syskon som
närmast sörjande.